

"Jumalan kämmenellä"

Kirkon varhaiskasvatus Kiimingin seurakunnassa

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Kirkon varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaste	4
3 Kasteessa alkanutta seurakuntayhteyttä pidetään seurakunnassamme yllä koko varhaislapsuuden ajan.	5
4 Päiväkerho	6
5 Musiikki-, taide- ja ympäristökasvatus tukee kirkon varhaiskasvatusta	9
6 Kiimingin seurakunnan päiväkerhot	12
7 Perhekerhot ja kahvilat	13
8 Lastenparkki	14
9 Pyhäkoulu	15
10 Pikkulapsityö	15
11 Perheiden jumalanpalvelukset sekä tapahtumat	16
12 Mentorointi	17
13 Päiväkerhot, perhekerhot ja -kahvilat toimivat	19

1 Johdanto

Pidät kädessäsi vihkosta, jossa kerrotaan Kiimingin seurakunnan varhaiskasvatuksesta. Kirkkohallitus on julkaissut Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirjan eli VAKE:n, joka on kirkon varhaiskasvatuksen toimijoiden työväline, "Lapsi on osallinen"(julkaistu 3.3.2008). Asiakirjassa haastetaan jokaista toimijaa kehittämään ja arvioimaan varhaiskasvatuksen kokonaisuutta omassa toimintaympäristössään. Keskeisimpiä kysymyksiä ovat mm. *miten seurakunnat toteuttavat kasteopetusta, miten kohdataan lapsen hengellisyys, lasten ja perheiden tarpeisiin vastaaminen ja uudenlaisten ratkaisujen löytyminen siihen miten lapset ja perheet kohtaavat Jumalan. Myös vanhemmat ja lasten perheet voidaan ottaa mukaan keskusteluun ja kumppanuuteen seurakunnan varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.* Kädessäsi olevassa vihkosessa kerrotaan, miten nämä tärkeät asiat on meidän seurakuntamme varhaiskasvatuksessa otettu huomioon.

2 Kirkon varhaiskasvatuksen lähtökohtana on kaste

Kaste perustuu Jeesuksen antamaan kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt.28:18-20), jossa Jeesus kehottaa ihmisiä tekemään kaikki kansat hänen opetuslapsikseen kastamalla ja opettamalla heitä. Kaste on pyhä toimitus, jonka Kristus on itse asettanut. Kaste on lähtökohta kristittynä elämiseen. Kasteessa saatu siunaus on lupaus Jumalan läsnäolosta, rakkaudesta ja huolenpidosta lapsen elämässä. Lasten evankeliumi (Mark.10:13-16) kuvaa, kuinka Jeesus itse kutsui lapsia luokseen ja siunasi heidät. Kasteen perusteella lapsi on oikeutettu kristilliseen kasvatukseen. Kasteeseen perustuvassa kasvatuksellisessa kumppanuudessa, kastekumppanuudessa, vanhemmat, kummit ja seurakunnan kasvattajat sitoutuvat yhdessä opettamaan, kasvattamaan ja toimimaan siten, että se edistää ja tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kristillistä elämää. Ensisijainen vastuu lapsen kristillisestä kasvatuksesta on kuitenkin lapsen vanhemmilla ja kummeilla. Vanhemmat ja muut lapsen lähellä olevat kasvattajat tarvitsevat usein tukea ja rohkaisua kristilliseen kasvatukseen, kirkon varhaiskasvatus tukee tätä vuoropuhelua.

3 Kasteessa alkanutta seurakuntayhteyttä pidetään seurakunnassamme yllä koko varhaislapsuuden ajan.

Kaiken toiminnan lähtökohtana on kastekumppanuus eli yhteistyö perheiden kanssa kasteessa saadun yhteisen opetus- ja kasvatustehtävän mukaisesti. Perheitä kohdatessa yhteisiä jaettavia ja edistettäviä asioita ovat muun muassa ymmärrys ja tieto lapsesta, arvot, kasvatustavat ja -sisällöt, perheen tukeminen ja kristillisen kasvatuksen vahvistaminen. Lapselle läheisten aikuisten yhteistyön tavoitteena on kannatella lapsen elämistä kotona ja seurakunnassa.

Seurakuntamme työntekijät kohtaavat pikkulapsiperheitä erilaisissa tilanteissa, joihin kuuluvat tällä hetkellä: kotikäynnit vauvaperheissä, päiväkerhot, lastenparkki (Jäälissä), perhekerhot, pyhäkoulu, perhemessut ja erilaiset tapahtumat, esimerkiksi 4-vuotiaiden syntymäpäiväjuhlat ja kouluun lähtevien siunaaminen. Yhteyksiä yhteiskunnan varhaiskasvatukseen vahvistetaan mentoroinnin avulla.

4 Päiväkerho

Päiväkerho pohjautuu kastehetkeen, jossa vanhemmat ja seurakunta yhdessä sitoutuvat huolehtimaan lapsen kristillisestä kasvatuksesta. Tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä yhteistyössä vanhempien kanssa. Tätä yhteistyötä kutsutaan kastekumppanuudeksi. Kumppanuus on kunnioittavaa ja kirkon varhaiskasvatustoiminta on avointa kaikkien kotien lapsille.

Päiväkerho on lapsen kasvun ja oppimisen paikka. Lapsesta välitetään omana yksilönään, kuunnellen ja keskustellen hänen kanssaan. Päiväkerho pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen; tyttö tai poika tulee nähdyksi kokonaisena ihmisenä. Lastenohjaaja kohtaa lapsen yksilönä ja vertaisryhmään kuuluvana tärkeänä jäsenenä. Lapsi kaipaa kasvua yhdessä toisten lasten kanssa.

Kirkon varhaiskasvattajat eli lastenohjaajat luovat lapsen toiminnalle turvallisen ympäristön, joka mahdollistaa lapsen iän mukaisen toiminnan. Lapsen toimiessa luovasti itselleen mielekkäällä tavalla lapsi ilmentää tunteitaan, ajatteluaan sekä oppii ymmärtämään luomakuntaa ja Jumalan läsnäoloa.

Kirkon varhaiskasvatuksessa sitoudutaan valtakunnalliseen Vasu-asiakirjan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet) mukaiseen **kokonaisvaltaiseen varhaiskasvatustaajatteluun**. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksen muodossa otetaan huomioon lapselle ominaiset tavat toimia. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle luonteenomaisia tapoja ajatella ja toimia. Leikin myötä lapselle kehittyvät tunteet, huomiokyky ja ajattelu. Leikki antaa myös mahdollisuuden kohdata pyhiä asioita ja olla yhteydessä Jumalaan. Kirkon varhaiskasvatus antaa lapselle tilaa kokea ja tehdä löytöjä. Lapsi saa tilaa lepoon, hiljentymiseen, rauhoittumiseen ja turvallisuuden tunteeseen.

Päiväkerhon teologia: Päiväkerhossa koetaan pyhyyttä ja hiljaisuutta, pohditaan ja ihmetellään elämän kysymyksiä aikuisten ja toisten lasten seurassa. Lapsen syliin ottaminen ja kasvokkaisuus on tärkeää. Lapsille annetaan mahdollisuus leikkivän kirkon leikkiville lapsille. Lapsen hengellinen herkkyyks tarvitsee vaalimista. Päiväkerhossa huomioidaan se, että lapsella on tietoisuus toisesta todellisuudesta. Hänen hengellisyyttään arvostetaan ja sitä vaalitaan ikäkaudelle luonnollisella tavalla. Raamatunkertomukset, kerhorukous, lastenvirsi, monet muut laulut ja leikit konkretisoivat kastekasvatuksen arkea.

Usein lapset myös juttelevat hengellisyyteensä sisältyvistä kysymyksistä, aistimuksista ja tunnelmista. Asioista, jotka ihmetyttävät, joista he haluavat tietää enemmän, pelottavista asioista kuten sodista, hämmentävistä asioista, esimerkiksi kuolemasta.

Päiväkerhossa lapsi kohdataan arvostaen, ollaan herkkiä kuulemaan juuri sillä hetkellä tärkeät ja vaikeatkin kysymykset. Kasvokkain kohtaaminen suurten kysymysten äärellä on kristillistä kasvatusta. Kun tullaan toistuvasti yhteen, syntyy suhde, hengellisyyden vaaliminen ja kristillisen perinteen siirtäminen perustuu siihen. Se ei ole manipulointia, vaan näkemistä, kasvavan ja elämää ihmettelevän lapsen rinnalle asettumista.

5 Musiikki-, taide- ja ympäristökasvatus

tukee kirkon varhaiskasvatusta

Musiikki on olennainen osa kirkon varhaiskasvatuksessa. Musiikin avulla lapsi voi ilmaista uskoaan ja osallistua laulaen, soittaen, liikkuen ja kuunnellen. Musiikki toimii lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen edistäjänä. Musiikki integroituu kaikkeen toimintaan, arjen tilanteista juhlahetkiin. Päiväkerhossa musiikki näkyy mm. seuraavasti:

- Tutustutaan erilaisiin lastenlauluihin ja hengellisiin lauluihin (opeteltavat laulut, laululeikit, kuuntelulaulut)
- Tuetaan persoonallista äänen tuottamista
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin niitä soittamalla ja niitä kuuntelemalla
- Rytmien kokeminen puheen, laulun/lorun, kehosoitteiden avulla
- Musiikkia käytetään monipuolisesti satujen tai muiden esitysten elävöittämiseen

Taiteen avulla on mahdollista ymmärtää sitä, mitä sanat eivät tavoita. Päiväkerhossa toimitaan monipuolisesti taiteen eri alueilla esimerkiksi, maalaten, piirtäen, soittaen, laulaen, rakentaen, askarrellen, kuunnellen tai keksien satuja. Lasten taidekasvatus tukee uuden luomista ja rohkaisee itseilmaisuun. Päiväkerhossa se erityisesti avaa pyhyiden kokemisen esim. aisteihin liittyvän pedagogiikan käyttö kirkkoon tutustumisessa ja eri tavat, kuten esimerkiksi lattiakuvat- tai Godly play- menetelmä hartauksien elävöittämisessä. Taiteen ja uskonnon symbolimaailmat ovat lähellä toisiaan. Uskonto ja estetiikka ovat vuorovaikutuksessa kuvataiteen, musiikin, draaman, liikkumisen, kerronnan ja kirjallisuuden kautta.

Ympäristön kauneudesta lapset saavat nauttia päiväkerhon ulkoilupäivinä. Luonnosta löytyvät virikkeet toimintoihin esim. leikit luonnonmateriaaleilla, askartelumateriaalin kerääminen luonnosta sekä luonnosta huolehtiminen esim. ulkoilu kerhossa linnunpönttöjen laittaminen lähialueen puihin. Retkillä konkretisoituvat erilaiset tuoksut, äänet, valon ja varjon vaihtelut sekä maan ja kasvillisuuden väriloisto. Lapsi saa tilaa, aikaa ja rauhaa omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Luovat ideat ja yhdessä tekemisen ilo rohkaisevat lasta kokeilemaan uusia asioita.

Päiväkerhon arjessa lapsille tulevat luontevasti tutuksi myös kierrätys, jätteiden lajittelu (seurakunnassamme on kirkon ympäristödiplomi). Lastenohjaajat neuvovat käytännön tasolla esimerkiksi eväiden syömisestä jälkeen, mihin roskikseen laitetaan tyhjät jogurttipurkit tai mandariininkuoret. Ympäristökasvatus perustuukin kirkossamme kristilliseen luomisuskoon ja Raamattu opettaa ihmisiä kohtuulliseen elämäntapaan. Kirkon varhaiskasvatuksessa elämysten ja kokemusten kautta opitaan vastuullisuutta luomakunnasta. Varhaiskasvatusympäristössä saadut kokemukset ja mallit vaikuttavat lapsen luomakuntaan liittyviin toimintatapoihin ja asenteisiin.

6 Kiimingin seurakunnan päiväkerhot

Päiväkerho on lapsen kasvupaikka, jossa toimitaan kumppanuudessa lapsen kodin kanssa. Lapsuuden ilon kokemukset, lapsesta välittäminen ja lapsen hengellisen herkkyyden vaaliminen ovat päiväkerhon ydintä.

Päiväkerhopäivällä on oma rytminsä, jossa lapsi osallistuu monipuoliseen, lapsen kokonaiskehitystä tukevaan toimintaan: leikkiin, liikuntaan, ulkoiluun, satu- ja lukuhetkiin, musiikkiin ja musisointiin sekä kaikkeen muuhun luovaan toimintaan (mm. käden taidot), jotka tukevat lapsen kasvua. Hiljentyminen ja yhteinen laulu ja rukous luovat turvallisuutta.

PÄIVÄKERHOT on tarkoitettu 3-6-vuotiaille lapsille. Päiväkerholaiset kokoontuvat kerhopisteissään aamu- tai iltapäivisin 2- 2 1/2 tuntia kerrallaan. Kerhopäivän aikana syödään omat eväät. Ohjaajina toimivat koulutetut lastenohjaajat. Päiväkerho on maksuton. Syksyllä päiväkerhon **ensimmäinen kerhokerta** on tarkoitettu lapsen ja vanhemman yhteiseen tutustumiskäyntiin, jossa on mahdollista tutustua kerhotilaan ja siellä ohjaajina toimiviin lastenohjaajiin sekä muihin ryhmän jäseniin. Ensimmäisen kerhokerran kesto on yksi tunti ja vanhemmilla on mahdollisuus kysellä toiminnasta ja täyttää lapsen tietoja kerhokorttiin. Seuraavalla kerhokerralla lapsi jää ryhmään ilman vanhempaa ja kerhon kesto on 2-2 1/2 tuntia kerhosta riippuen.

7 Perhekerhot ja perhekahvilat

Kirkon varhaiskasvatukseen sisältyy läheisesti kastekumppanuus lapsen perheen kanssa. Tämä kumppanuus on vuorovaikutusta, rinnakkaiseloä ja läsnäoloä perheen ja seurakunnan välillä.

Perhekerhot ja -kahvilat ovat lasten ja heidän läheistensä kohtauspaikka. Perhekerhot ja -kahvilat kutsuvat pysähtymään elämän huiskeen keskellä ja jakamaan yhdessä arjen kysymyksiä. Perhekerhossa ja -kahvilassa kokoonnutaan hiljentymisen hyvään hetkeen, lauletaan, leikitään, askarrellaan, satuillaan sekä nautitaan kahvit ja mehut. Aikuiset ja lapset toimiva perhekerhossa ja -kahvilassa yhdessä.

8 Lastenparkki

Lastenparkki on tullut toimintaamme mukaan, tukemaan perheiden tarpeita. Lastenparkissa toteutuvat samat kirkon varhaiskasvatuksen periaatteet kuin päiväkerhossakin. Lastenparkissa on tilaa lapsen leikille ja hiljentymiselle.

Lastenparkki toimii Jäalin seurakuntakodilla. Lastenparkkiin voit tuoda lapsesi, kun tahdot käydä ostoksilla, siivota kotona tai levähtää hetkisen. Pienet eväät kannattaa ottaa mukaan. Parkissa syödään, kun nälkä yllättää. Parkki on maksuton. (Huom! Lastenparkkiin tulee ilmoittautua etukäteen).

9 Pyhäkoulu

Pyhäkoulu on lasten kirkko, jossa hiljennytään yhdessä raamatunkertomusten äärelle, lauletaan, rukoillaan ja ollaan ystäviä toinen toisillemme.

Pyhäkoulussa opetellaan elämän perusasioita, kuten toisten kunnioittamista, itsensä arvokkaaksi tuntemista, kiitollisuutta sekä Jumalan huolenpitoon luottamista. Pyhäkoulussa lapsi saa hiljentyä ja tuntea olevansa Jumalan hoidettavana.

Pyhäkouluhetki on kestoltaan n. puolen tunnin mittainen ja on sisällöltään lasten jumalanpalveluksen tyyppinen. Pyhäkoulua järjestetään seurakunnan omissa tiloissa sekä päiväkotien aamunavauksissa.

10 Pikkulapsityö

Seurakunta muistaa kasteperheitä vauvan ollessa n. puolenvuoden ikäinen. Perheisiin soitetaan tai lähestytään kirjeellä ja sovitaan sopiva aika vierailulle. Vierailun yhteydessä perhe saa lahjan sekä tietoa seurakuntamme toiminnasta.

11 Perheiden jumalanpalvelukset sekä tapahtumat

Perheiden jumalanpalveluksiin eli perhemessuihin ovat kaikki tervetulleita.

Perhemessut suunnitellaan erityisesti lapsiperheitä ajatellen. Kirkkoon mahtuu lasten ääntä ja liikettäkin. Perhemessu toimii kantavana voimana ja hiljentymisen paikkana.

Muut lapsiperheille suunnatut tapahtumat ilmoitetaan Rauhantervehdys lehdessä ja muulla ilmoittelulla. Kirjeitse lähestytään silloin, jos tapahtuma on suunnattu erityisesti jollekin kohderyhmälle, kuten esimerkiksi kouluun lähtevien siunaaminen tai 4-vuotissynttärät.

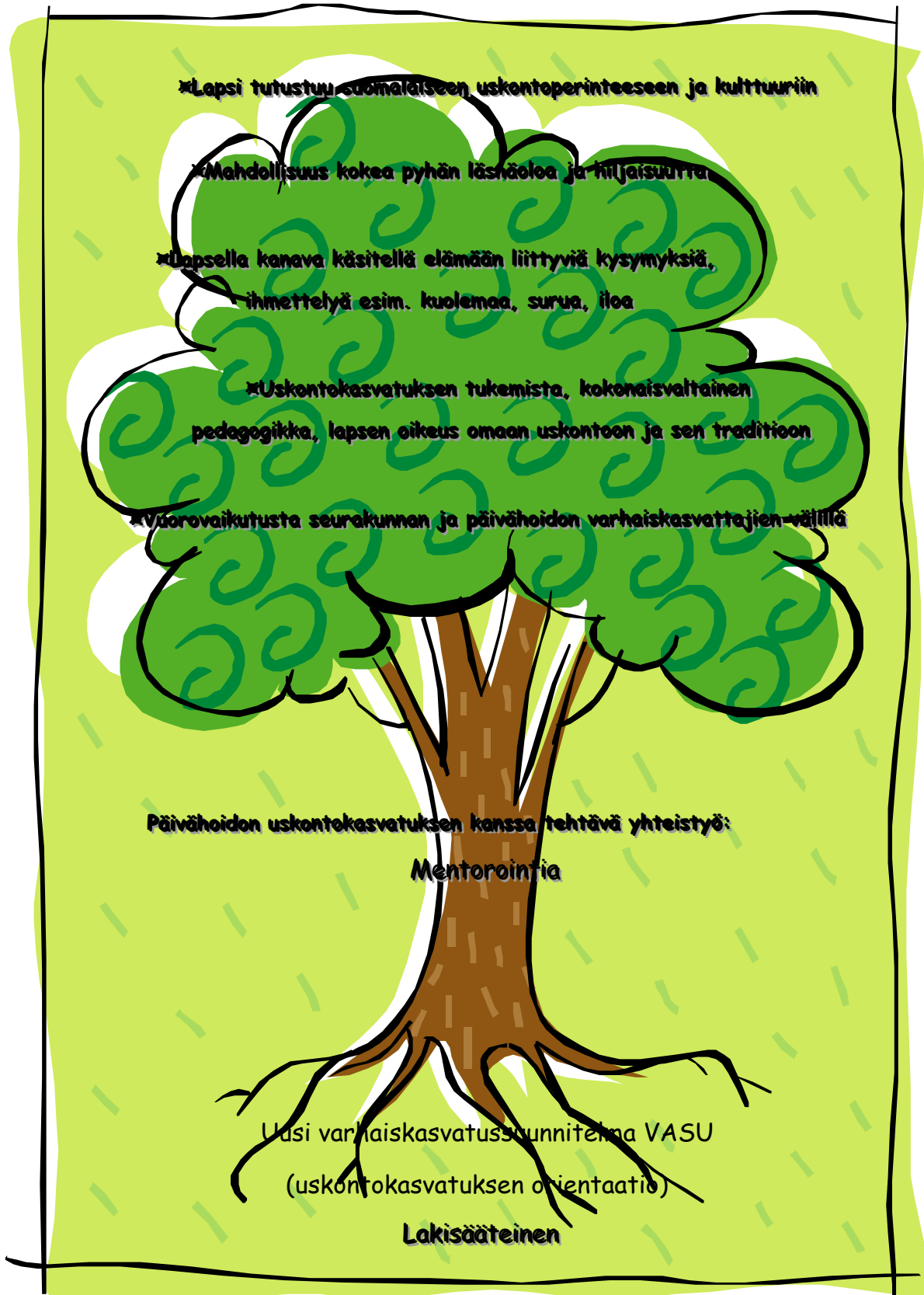
12 Mentorointi

Mentorointi on tiivistettynä uskontokasvatuksen tukemista. Päivähoidon uskontokasvatuksen mentorointi on päivähoidon ja seurakunnan varhaiskasvattajien välistä vuorovaikutusta. Se pyrkii jakamaan näkemyksiä uskonnollis-katsomuksellisen orientaation sisällöstä ja sen kehittämisestä päivähoidossa. Mentorointi tukee päivähoidon henkilöstöä sen toteuttamisessa.

Valtakunnallinen vasu, jonka pohjalta päivähoito toimii, perustuu kokonaisvaltaisen pedagogiikan periaatteelle. Tämä pedagogiikka korostaa lapsen tapaa ihmetellä, tutkia, olla utelias. Päivähoidon arjessa tämä merkitsee muutosta toimintatuokio-pedagogiikasta kohti kokonaisvaltaisempaan kasvun tukemiseen. Tämä näkemys on haastanut seurakuntia kehittämään uudenlaista tapaa olla mukana päivähoidon arjessa. Tämän haasteen pohjalta on syntynyt uusi työskentelymuoto, jota kutsutaan mentoroinniksi. Käytännön tasolla mentorointi on arjen jakamista aikuiselta aikuiselle, lasten kysymyksiä, joihin yhdessä päivähoidon henkilöstön kanssa vastataan. Pikkuhiljaa voidaan siirtyä siihen, että suunnitellaan esimerkiksi yhdessä joulukuvaelmaa tai kirkkovuoden mukaan ottamista osaksi vuoden rytmiä. Nämä ovat juuri niitä aihioita kokonaisvaltaisemmasta uskontokasvatuksen näkemyksestä. Seurakunnastamme käy lastenohjaajia kuntamme päiväkodeissa mentoroimassa.

Alapuolella oleva kaavio havainnollistaa,
kuinka mentorointityö etenee "juuresta latvaan".

13 Päiväkerhot, perhekerhot ja -kahvilat toimivat:

Kiimingissä Kirkkopirtillä (os. Kirkkotie 6, Kiiminki) p.040-743 1902/

Lastenohjaajat Teija Hanhela ja Oili Kajava

Jäälissä Jäälän seurakuntakodilla (os. Rivitie 9, Jääli) p.0400-835 374/

Lastenohjaajat Kaija Luukkonen ja Merja Pyykkönen

Lisätietoa...

toiminnasta tai kerhojen/muiden tilaisuuksien aikatauluista saa nettisivuiltamme

www.evl.fi/srk/kiiminki/ tai soittamalla/ sähköpostilla:

Lapsityönohjaaja Birgitta Kontio p. 040-7431901 sähköposti: birgitta.kontio@evl.fi

Lapsityönohjaaja Anne Schönberg p. 040-7431901 sähköposti: anne.schonberg@evl.fi